

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

13. september 2017 *

»Præjudiciel forelæggelse – anvendelse af de sociale sikringsordninger – vandrende arbejdstagere – fastsættelse af den lovgivning, der finder anvendelse – forordning (EØF) nr. 1408/71 – artikel 14, stk. 2, litra b), nr. i) – person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område – person, der er ansat i en medlemsstat og udøver en del af sin beskæftigelse i sin bopælsmedlemsstat«

I sag C-570/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol) ved afgørelse af 30. oktober 2015, indgået til Domstolen den 5. november 2015, i sagen:

X

mod

Staatssecretaris van Financiën,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, L. Bay Larsen (refererende dommer), og dommerne M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan og D. Šváby,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 14. december 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

- X ved belastingadviseur A.B. Bongers,
- den nederlandske regering ved M. Bulterman og M. Noort, som befuldmægtigede,
- den belgiske regering ved M. Jacobs og L. Van den Broeck, som befuldmægtigede,
- den tjekkiske regering ved M. Smolek og J. Vlácil, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved D. Martin og M. van Beek, som befuldmægtigede,

* Processprog: nederlandsk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 8. marts 2017,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 13, stk. 2, litra a), og artikel 14, stk. 2, litra b), nr. i), i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996 (EFT 1997, L 28, s. 1), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 592/2008 af 17. juni 2008 (EFT 2008, L 177, s. 1), (herefter »forordning nr. 1408/71«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en sag mellem X og Staatssecretaris van Financiën (statssekretær for finansspørgsmål, Nederlandene) vedrørende skatteansættelsen for så vidt angår indkomstskat og sociale sikringsbidrag.

Retsforskrifter

- 3 Artikel 13 i forordning nr. 1408/71 bestemmer følgende:

»1. Med forbehold af artikel 14c og 14f er [...] personer, der er omfattet af denne forordning, alene undergivet lovgivningen i én medlemsstat. Spørgsmålet om, hvilken lovgivning der skal anvendes, afgøres efter bestemmelserne i dette afsnit.

2. Med forbehold af artikel 14 til 17:

- a) er en person, der har lønnet beskæftigelse på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område, eller den virksomhed eller arbejdsgiver, der beskæftiger ham, har sit hjemsted eller sin bopæl på en anden medlemsstats område

[...]«

- 4 Forordningens artikel 14 bestemmer følgende:

»Reglen i artikel 13, stk. 2, litra a), finder anvendelse under iagttagelse af følgende undtagelser og særregler:

[...]

- 2) For en person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område, afgøres spørgsmålet om, hvilken lovgivning han er omfattet af, efter følgende regler:

[...]

- b) andre personer end de under litra a) omhandlede er omfattet:

- i) af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område den pågældende er bosat, såfremt han udfører en del af sit arbejde på dette område, eller såfremt han er beskæftiget i flere virksomheder eller hos flere arbejdsgivere, der har deres hjemsted eller bopæl på forskellige medlemsstaters område

- ii) af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område den virksomhed eller arbejdsgiver, som beskæftiger den pågældende, har sit hjemsted eller sin bopæl, såfremt han ikke er bosat i en af de medlemsstater, hvor han udfører sit arbejde

[...]«

- 5 Forordningens artikel 14a, stk. 2, har følgende ordlyd:

»En person, der normalt har selvstændig beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område, er omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område han er bosat, hvis han udøver en del af sin virksomhed på denne medlemsstats område [...]«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 6 I 2009 arbejdede X, der er nederlandsk statsborger og bosat i Belgien, 1 872 timer som account manager og manager for telekommunikationsrelationer for en arbejdsgiver etableret i Nederlandene.
- 7 Af de 1 872 timer arbejdede han 121 timer i Belgien, hvilket udgør ca. 6,5% af det samlede antal arbejdstimer i det omhandlede år. Der var tale om 17 timer til besøg hos kunder og 104 timer, hvor han arbejdede fra sin bopæl. Dette arbejde blev ikke udført efter et fast arbejdsmonster, og arbejdskontrakten fastsatte intet om udførelse af arbejde i Belgien.
- 8 Det øvrige arbejde, som X udførte for sin arbejdsgiver i 2009, dvs. 1 751 timer, blev udført i Nederlandene, enten i virksomheden eller hos potentielle kunder.
- 9 Twisten mellem X og statssekretæren for finansspørgsmål vedrører beregningen af indkomstskat og sociale sikringsbidrag for skatteåret 2009.
- 10 Gerechtshof 's-Hertogenbosch (appeldomstolen i Gerechtshof 's-Hertogenbosch, Nederlandene) fastslog under en appel iværksat til prøvelse af den af Rechtbank Zeeland-West-Brabant (førsteinstansretten i Zeeland-West-Brabant, Nederlandene) afsagte dom, at X i 2009 kun havde udført rent punktvis beskæftigelse i Belgien. Den konkluderede heraf, at denne beskæftigelse ikke skulle tages i betragtning ved fastsættelsen af den lovgivning om social sikring, der finder anvendelse, og at det i overensstemmelse med artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 udelukkende var den nederlandske lovgivning, der skulle finde anvendelse på skatteåret 2009.
- 11 X iværksatte kassationsappel for den forelæggende ret til prøvelse af denne dom.
- 12 På denne baggrund har Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »Efter hvilket eller hvilke kriterier skal det afgøres, hvilken lovgivning der skal finde anvendelse i henhold til forordning [...] nr. 1408/71 i det tilfælde, hvor der er tale om en arbejdstager, der bor i Belgien, og som i det omhandlede år har udført langt den største del af sin beskæftigelse for sin nederlandske arbejdsgiver i [Kongeriget] Nederlandene, og som derudover har udført 6,5% af beskæftigelsen i Belgien, i hjemmet eller hos kunder, uden at der herved er tale om et fast arbejdsmonster, og uden at der er indgået aftaler med arbejdsgiveren om at udføre beskæftigelse i Belgien?»

Om det præjudicielle spørgsmål

- 13 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 14, stk. 2, litra b), nr. i), i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at en person som den i hovedsagen omhandlede, der udøver en lønnet beskæftigelse for en arbejdsgiver, som er etableret på en medlemsstats område, og som bor i en anden medlemsstat, på hvis område denne person i det foregående år har udøvet en del – ca. 6,5% af arbejdstiden – af sin lønnede beskæftigelse, uden at dette var aftalt på forhånd med arbejdsgiveren, skal anses for normalt at udøve lønnet beskæftigelse på to medlemsstaters område i denne bestemmelses forstand.
- 14 I denne henseende bemærkes, at bestemmelserne i afsnit II i forordning nr. 1408/71, hvori indgår den nævnte artikel 14, stk. 2, ifølge Domstolens faste praksis udgør et fuldstændigt og ensartet system af lovkonfliktregler, hvis formål er, at arbejdstagere, der flytter inden for Den Europæiske Union, skal være omfattet af den sociale sikringsordning i en enkelt medlemsstat, således at overlapninger mellem gældende nationale ordninger og de vanskeligheder, som dette kan give anledning til, undgås (dom af 4.10.2012, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 15 I denne henseende fastsætter artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 det princip, hvorefter en person, der har lønnet beskæftigelse på en medlemsstats område, er omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område (jf. i denne retning dom af 4.10.2012, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, præmis 30).
- 16 Dette princip gælder imidlertid »[m]ed forbehold af artikel 14 til 17« i forordning nr. 1408/71. I visse særlige situationer kan man nemlig risikere, at den blotte anvendelse af den generelle regel i denne forordnings artikel 13, stk. 2, litra a), ikke vil forhindre, men derimod skabe administrative forviklinger såvel for arbejdstageren som for arbejdsgiveren og de sociale sikringsinstitutioner, hvilket vil kunne hindre udøvelsen af retten til fri bevægelighed for de personer, der er omfattet af nævnte forordning (dom af 4.10.2012, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, præmis 31).
- 17 Artikel 14, stk. 2, litra b), nr. i), i forordning nr. 1408/71 fastsætter, at en person, der normalt har lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område, er omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område han er bosat, hvis han udøver en del af sin virksomhed på denne medlemsstats område.
- 18 Det følger af denne bestemmelse, der afviger fra den generelle regel om tilknytning til beskæftigelsesmedlemsstaten, at dens anvendelse er betinget af, at den pågældende normalt udøver en lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område.
- 19 En sådan forpligtelse forudsætter, at den pågældende sædvanligvis driver virksomhed af betydeligt omfang på to eller flere medlemsstaters område (jf. analogt dom af 30.3.2000, Banks m.fl., C-178/97, EU:C:2000:169, præmis 25).
- 20 I denne henseende kan den omstændighed, at den pågældende person blot udøver punktvis beskæftigelse på en medlemsstats område, ikke tages i betragtning med henblik på anvendelsen af artikel 14, stk. 2, litra b), nr. i), i forordning nr. 1408/71.
- 21 Med henblik på at vurdere, om en person skal anses for normalt at udøve en lønnet beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område, eller om der modsat er tale om opdelt punktuel arbejde på flere medlemsstaters områder, skal der især tages hensyn til varigheden af beskæftigelsesperioderne og til beskæftigelsens art som defineret i den kontraktmæssige dokumentation og i givet fald til det arbejde, der reelt er udført (jf. i denne retning dom af 12.7.1973, Hakenberg, 13/73, EU:C:1973:92, præmis 20, og af 4.10.2012, Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe, C-115/11, EU:C:2012:606, præmis 44).

- 22 Hvad angår vurderingen af den sædvanlige og betydelige karakter af den udførte beskæftigelse på to eller flere medlemsstatsers områder bemærkes, at Domstolen i sin dom af 16. februar 1995, *Calle Grenzshop Andresen* (C-425/93, EU:C:1995:37), har fastslået, at en arbejdstager, der bor i en medlemsstat og er ansat af en virksomhed med forretningssted i en anden medlemsstat, og som regelmæssigt i op til ti timer om ugen som et led i det beskæftigelsesforhold udfører en del af sit arbejde i sin bopælsmedlemsstat, er omfattet af artikel 14, stk. 2, litra b), nr. i), i forordning nr. 1408/71.
- 23 Domstolen har også fastslået, at en person, der udøver selvstændig erhvervsvirksomhed omkring halvdelen af tiden på sin bopælsmedlemsstats område og halvdelen på en anden medlemsstats område, skal anses for normalt at udøve lønnet beskæftigelse på to medlemsstatsers områder som omhandlet i artikel 14a i forordning nr. 1408/71 (jf. i denne retning dom af 13.10.1993, *Zinnecker*, C-121/92, EU:C:1993:840, præmis 15-18).
- 24 I det foreliggende tilfælde fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at den i hovedsagen omhandlede ansættelseskontrakt ikke fastsætter bestemmelser om, at X skulle udføre beskæftigelse på sin bopælsmedlemsstats område. Endvidere har den pågældende kun udført ca. 6,5% af samtlige de arbejdstimer, som den pågældende udførte i det omhandlede år, i denne medlemsstat og hovedsageligt fra sin bopæl.
- 25 Under disse omstændigheder kan det ikke lægges til grund, at en person som den i hovedsagen omhandlede sædvanligvis udøver beskæftigelse af betydeligt omfang på sin bopælsmedlemsstats område.
- 26 En sådan konstatering er i overensstemmelse med det system af lovkonfliktregler, der er fastsat i bestemmelserne i afsnit II i forordning nr. 1408/71.
- 27 Som det fremgår af denne forordnings artikel 13, stk. 2, litra a), kan den generelle regel om tilknytning til beskæftigelsesmedlemsstaten nemlig kun fraviges i særlige tilfælde, hvor en anden tilknytning viser sig at være mere hensigtsmæssig.
- 28 En anerkendelse af, at den omstændighed, at en person af samtlige de arbejdstimer, denne har erlagt hos sin arbejdsgiver, der er etableret på én medlemsstats område, kun har udført 6,5% af disse timer på en anden medlemsstats område, som er denne persons bopælsmedlemsstat, uden at det er aftalt på forhånd med den nævnte arbejdsgiver, kan begrunde anvendelsen af artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 1408/71, vil dels kunne tilsidesætte tilknytningen til bopælsmedlemsstatens undtagelsesmæssige karakter, dels skabe risiko for en fordrejning af lovkonfliktreglerne i denne forordnings afsnit II, som generaladvokaten har anført i punkt 29 i forslaget til afgørelse.
- 29 Henset til ovenstående betragtninger skal spørgsmålet besvares med, at artikel 14, stk. 2, litra b), nr. i), forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at en person som den i hovedsagen omhandlede, der udøver en lønnet beskæftigelse for en arbejdsgiver, der er etableret på én medlemsstats område, og som bor på en anden medlemsstats område, på hvis område denne person i det foregående år har udøvet en del – ca. 6,5% af arbejdstiden – af denne lønnede beskæftigelse, uden at dette var aftalt på forhånd med arbejdsgiveren, ikke kan anses for normalt at udøve lønnet beskæftigelse på to medlemsstatsers område i denne bestemmelses forstand.

Sagsomkostninger

- 30 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 14, stk. 2, litra b), nr. i), i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EF) nr. 118/97 af 2. december 1996, som ændret ved Rådets og Europa-Parlamentets forordning (EF) nr. 592/2008 af 17. juni 2008, skal fortolkes således, at en person som den i hovedsagen omhandlede, der udøver en lønnet beskæftigelse for en arbejdsgiver, der er etableret på én medlemsstats område, og som bor på en anden medlemsstats område, på hvis område denne person i det foregående år har udøvet en del – ca. 6,5% af arbejdstiden – af denne lønnede beskæftigelse, uden at dette var aftalt på forhånd med arbejdsgiveren, ikke kan anses for normalt at udøve lønnet beskæftigelse på to medlemsstaters område i denne bestemmelses forstand.

Underskrifter